

vr 09 nov 2018
20.00 Concertzaal

**BELGIAN NATIONAL
ORCHESTRA &
COLLEGIUM
VOCALÉ GENT**

Mahler & Van Parys

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Belgian National Orchestra

concertmeester

Solenne Païdassi

eerste viool

Sophie Causanschi
Isabelle Chardon
Sarah Guiguet
Maria Elena Boila
Nicolas Deharven
Françoise Gilliquet
Philip Handschoewerker
Akika Hayakawa
Ariane Plumerel
Serge Stons
Dirk Van de Moortel
Mireille Kovak
Juliette Janssen
Ciska Vandelanotte

tweede viool

Filip Suys
Nathalie Lefin
Marie Danielle Turner
Sophie Demoulin
Isabelle Deschamps
Pierre Hanquin
Anouk Lapaire
Gabriella Paraszka
Jacqueline Preys
Ana Spanu
Isabelle Liagre
Radostina Tchalakova
Marie Ange Roy

altviool

Vladimir Babeshko
Marc Sabbah
Mihoko Kusama
Dmitri Ryabinin
Sophie Destivelle
Katelijne Onsia
Marinella Serban
Peter Pieters
Edouard Thise
Song A Mun
Tomek Zochowski

cello

Olsi Leka
Tine Muylle
Lesya Demkovych
Philippe Lefin
Uros Nastic
Taras Zanchak
Harm Van Rheeden
Francis Mourey

contrabas

Robertino Mihai
Svetoslav Dimitriev
Ludo Joly
Sergej Gorlenko
Gergana Terziyska
Dan Ishimoto
Miguel Meulders

fluit

Baudoin Giaux
Jérémi Fèvre
Laurence Dubar
Denis Piere Gustin

piccolo

Jérémi Fèvre

hobo

Dimitri Baeteman
Arnaud Guittet

Engelse hoorn

Bram Nolf

klarinet

Jean Michel Charlier
Massimo Ricci

basklarinet

Julien Beneteau

fagot

Bob Permentier
Bert Helsen

contrafagot

Filip Neyens

hoorn

Ivo Hadermann
Anthony Devriendt

Katrien Vintioen
Bernard Wasnaire
Jan Van Duffel
Dries Laureysen
Quinten Degelaen
Tinne Dehertefelt

trompet

Leo Wouters
Ward Opsteyn
Davy Taccogna
Rudy Moercant
Esti Collado

trombone

Guido Liveyans
Bruno De Busschere
Marijn Mighielsen
Arno Tri Primudia

tuba

Jozef Matthesen

harp

Annie Lavoisier

slagwerk

Guy Delbrouck
Katia Godart
Nico Schoeters
Koen Maes
Arthur Ros

Collegium Vocale Gent

sopraan I

Viola Blache
Sylvie De Pauw
Magdalena Podkościelna
Cécile Dibon
Elisabeth Rapp

sopraan II

Bobbie Blommesteijn
Kerstin Dietl
Gunhild Lang-Alsvik
Charlotte Schoeters
Mirjam Striegel

alt I

Carla Babelegoto
Anne-Lou Bissières
Ursula Ebner
Sara Gutvill
Gudrun Köllner

alt II

Marlen Herzog
Anna Molnár
Lucia Napoli
Cécile Pilorger
Matylda Staśto-Kotula

tenor I

Malcolm Bennett
Benjamin Glaubitz
Tomas Lajtkep
Vincent Lesage
Hitoshi Tamada

tenor II

Benjamin Durrant
Oliver Kringel
Dan Martin
Tom Phillips
René Veen

bas I

Nikolaus Fluck
Philipp Kaven
Martin Schicketanz
Kai-Rouven Seeger
Peter Strömberg

bas II

Erks Jan Dekker
Georg Finger
Gareth Thomas
Bart Vandewege
Vytautas Vepstas

Uitvoerders & programma

WERELDPREMIÈRE

19.15 Inleiding door Mark Delaere

—

Belgian National Orchestra: orkest

Collegium Vocale Gent: koor

Hugh Wolff: dirigent

Sophie Karthäuser: sopraan

Thomas Bauer: bariton

—

Annelies Van Parys (1975)

A War Requiem, op een tekst van Dea Loher
(wereldpremière) (2018)

pauze

Gustav Mahler (1860-1911)

Symfonie nr.5 (1901-1902)

1. Trauermarsch. In gemessenem Schritt.
Streng. Wie ein Kondukt Stürmisch bewegt.
Mit größter Vehemenz
2. Scherzo. Kräftig, nicht zu schnell
3. Adagietto. Sehr langsam – Rondo-Finale.
Allegro

Met Nederlandse boventiteling

Uw applaus krijgt kleur dankzij
de bloemen van Bloemblad.

Concert in het kader van de herdenking
van het einde van de Eerste Wereldoorlog,
georganiseerd met de steun van de
Nationale Loterij en het Federaal
organisatiecomité met betrekking tot de
herdenking van de Eerste Wereldoorlog.

.be 2014-18
www.be14-18.be

ORKESTRAAL VOCAAL

Treurmuziek

Het openingsdeel van Mahlers *Vijfde symfonie* is een treurmars, en Annelies Van Parys verrast ons met een requiem: reden genoeg om even stil te staan bij het troostend vermogen van muziek. Die kunstvorm heeft de paradoxale eigenschap dat ze ons zeer diep kan raken zonder ergens over te gaan. Dat geldt naast andere emoties ook voor droefheid. Zelfs tekstloze instrumentale muziek kan de essentie van droefheid uitdrukken zonder een concrete oorzaak te benoemen of uit te beelden. Het is paradoxaal dat we juist door die abstractie en algemeenheid in muziek zulke sterke emoties kunnen ervaren. Natuurlijk zijn bepaalde muzikale bouwstenen bijzonder geschikt voor de belichaming van treurnis: een mineur tonaliteit, zacht schurende dissonanten, melodische zuchtfiguren, trage tempi en zachte dynamieken dragen bij tot de expressie van ingehouden droefenis. Die karakteristieken vinden we terug in beroemde voorbeelden van treurmuziek uit de muziekgeschiedenis: Bachs *Trauer-Ode*, Haydns *Trauer-Symphonie*, de treurmarsen uit Beethovens *Derde symfonie* of Chopins *Tweede pianosonate*, of nog Lutoslawski's *Treurmuziek* ter nagedachtenis van Béla Bartók.

De treurmars in Gustav Mahlers *Vijfde symfonie* (1901-02) voegt daar nog het zacht wiegende marsritme van een lijkstoet en de typische instrumentatie van militaire of andere openluchtmuziek aan toe. Het is zeer ongebruikelijk dat een symfonie inzet met een trompetsolo, en ook het slagwerk onderlijnt het karakter van een treurmars. De symfonie telt vijf bewegingen, die door Mahler gegroepeerd zijn in drie delen. Centraal staat het *Scherzo*, een

‘Muziek kan ons zeer diep raken zonder ergens over te gaan.’

opeenvolging van schijnbaar luchthartige trage walsen en *Ländler* (een typisch Oostenrijkse volksdans). De hoekdelen bevatten telkens een uitgesponnen trage beweging en een zeer heftige snelle beweging. De treurmars in deel 1 vindt zo een pendant in het beroemde *Adagietto* in deel 3. Zeker op vlak van intensiteit is dit allerminst een ‘klein adagio’, zoals de Italiaanse benaming lijkt te suggereren. Daarom heeft het verkleinwoord wellicht eerder betrekking op het tempo: net iets sneller dan adagio. Mahler instrumenteert dit deel uitsluitend voor strijkers (en harp) en versterkt hierdoor het contemplatieve, berustende karakter dat zo mooi contrasteert met de tragiek van de treurmars. Ook de snelle bewegingen uit delen 1 en 3 verhouden zich tot elkaar. Ze zijn beiden excessief, respectievelijk door het razende tempo en de duizelingwekkende opeenstapeling van contrapuntische lijnen. Mahler komt met deze vijf bewegingen dicht bij zijn ambitie om ‘de hele wereld in een symfonie te vatten’. Hij was er zich terdege van bewust dat het publiek hem daarin toentertijd nog niet kon volgen. Na

de première van zijn *Vijfde symfonie* op 18 oktober 1904 schijnt de componist gezegd te hebben: ‘Niemand heeft het begrepen. Ik wou dat ik het werk vijftig jaar na mijn dood kon creëren.’ Helaas bleken deze woorden profetisch. Het zou zelfs tot nog iets langer dan een halve eeuw na zijn dood duren, vooraleer Mahlers symfonieën door het brede publiek gewaardeerd werden.

Treurmuziek in de context van een dodenliturgie is in de klassieke muziek uitgegroeid tot een apart genre, namelijk het requiem. Van het Gregoriaans tot de vocale polyfonie, van de barok tot de romantische en hedendaagse muziek heeft dit genre talrijke aangrijpende composities voortgebracht. Seizoenscomponist bij het Concertgebouw Annelies Van Parys voegt daar vanavond haar gloednieuwe werk *A War Requiem* aan toe. Deze titel roept natuurlijk onmiddellijk het – op het onbepaald lidwoord na gelijknamige – meesterwerk van Benjamin Britten op. Toch zijn er weinig overeenkomsten. De bezetting voor vocale solisten, koor en orkest lijkt gelijkaardig, maar Van Parys gebruikt geen extra kamerorkest of knapenkoor. Waar

- In Mahlers vooruitstrevende *Vijfde symfonie* probeert hij de hele wereld in een symfonie te vatten.
- Seizoenscomponist Annelies Van Parys schrijft een nieuw *War Requiem* op tekst van de Duitse theaterauteur Dea Loher.
- Net als in haar overige werk vertaalt Van Parys hierbij klankkleur in harmonie.

Britten de Latijnse propriumteksten uit de dodenmis afwisselt met oorlogspoëzie van Wilfred Owen, stelde Van Parys zelf een libretto samen op basis van twee teksten van de Duitse theaterauteur Dea Loher. Ze schikte die teksten zo, dat ze een afwisseling kon maken tussen delen voor orkest, voor koor, voor sopraan, voor bariton en voor combinaties daarvan. In totaal zijn er zo 17 delen. Dat is niet toevallig, want elk deel is gebaseerd op een toon uit de *Dies Irae*-melodie. Van Parys past al geruime tijd principes van de spectrale muziek toe in haar werk. Daarin leidt een componist akkoorden af uit de boventonen van een grondtoon. Boventonen zijn onhoorbaar zacht meeklinkende tonen die de klankkleur van de grondtoon bepalen. Eenvoudig gezegd vertaalt de spectrale componist klankkleur dus in harmonie. Zo bouwt Van Parys op elke toon van de *Dies Irae*-melodie een akkoord, dat de harmonie van het betreffende deel definieert. Het volledige harmonische proces articuleert die bekende, afschrikwekkende melodie, maar dan gespreid over de ganse duur van het werk. Die melodie cirkelt ook vaak rond dezelfde noten. De symmetrie die daardoor ontstaat heeft de componiste zeker benut, weze het niet al te strikt. Een voorbeeld: de eerste drie noten van het *Dies Irae* zijn C – B – C (do – si – do) waardoor delen 1 en 3 symmetrisch rond deel 2 kunnen geschikt worden. De architectuur van dit grootschalig werk staat dus op stevige fundamenten. Dat mag ons echter niet doen vergeten dat daardoor een zeer aangrijpend muzikaal verhaal kan verteld worden. Menselijk leed veroorzaakt door oorlogsgeweld is helaas een universele thematiek.

— Mark Delaere

Biografieën

Het **Belgian National Orchestra (BE)**, tot voor kort bekend als het Nationaal Orkest van België, werd opgericht in 1936. Het orkest is de geprivilegieerde partner van BOZAR. Het staat onder de muzikale leiding van Hugh Wolff en treedt op met solisten van wereldformaat als Vadim Repin, Gidon Kremer, Boris Berezovsky en Rolando Villazón, alsook met jong talent. Verder investeert het orkest in de toekomstige generatie luisteraars en deinst het niet terug voor vernieuwende projecten, zoals met poprock-artiest Ozark Henry. In 2018-2019 treedt het Belgian National Orchestra op met solisten als Sergey Khachatryan, Nelson Freire, Elisabeth Kulman, Alexander Gavrylyuk en Lorenzo Gatto en met dirigenten als Kazushi Ono en Hartmut Haenchen. Tot de bekroonde discografie, voornamelijk op het label Fuga Libera, behoren onder meer zes opnames onder leiding van voormalig chef-dirigent Walter Weller.

Collegium Vocale Gent (BE) werd opgericht in 1970 op initiatief van Philippe Herreweghe samen met een groep bevriende studenten. Het ensemble paste als een van de eerste de nieuwe inzichten inzake de uitvoering van barokmuziek toe op de vocale muziek. Deze authentieke, tekstgerichte en retorische aanpak zorgde voor een transparant klankidoom waardoor het ensemble in nauwelijks enkele jaren tijd wereldfaam verwierf en te gast was op alle belangrijke podia en muziekfestivals van Europa, de Verenigde Staten, Rusland, Zuid-Amerika, Japan, Hongkong en Australië. Sinds 2017 organiseert het ensemble in het Italiaanse Toscane een eigen zomerfestival: Collegium Vocale Crete Senesi.

Hugh Wolff (VS) studeerde compositie aan Harvard en later in Parijs bij Olivier Messiaen. Bij Charles Bruck volgde hij orkestleiding. In de Verenigde Staten studeerde hij daarna piano bij Leon Fleischer. Zijn carrière begon in 1989 als assistent van Mstislav Rostropovitsj bij het National Symphony Orchestra in Washington DC. Hij was muziekdirecteur van het New Jersey Symphony Orchestra en The Saint Paul Chamber Orchestra, en ook chef-dirigent van het hr-Sinfonieorchester van Frankfurt (1997-2006). In september 2017 werd hij aangesteld als muziekdirecteur van het Belgian National Orchestra. Hugh Wolff stond eerder al aan het hoofd van andere grote symfonieorkesten (Chicago, New York, Boston, Philadelphia, Los Angeles, San Francisco, Cleveland, Gewandhausorchester Leipzig, London Symphony Orchestra, Philharmonia Orchestra en City of Birmingham Symphony Orchestra). Zijn repertoire gaat van de barokperiode tot de hedendaagse muziek. Voor cd-opnames werkte hij samen met onder meer Mstislav Rostropovitsj, Yo-Yo Ma, Joshua Bell, Hilary Hahn en Jean-Yves Thibaudet.

Thomas Bauer (DE) begon als zanger in de kathedraal van Regensburg, waarna hij ging studeren in München om daar in 1997 te debuten in het Prinzregententheater. Hij werkte mee aan wereldpremières van werken van onder anderen Luigi Nono, Wolfgang Rihm en Salvatore Sciarrino. Hij vormt een duo met Jos van Immerseel, met wie hij al vaak in Brugge te horen was. Thomas Bauer is de initiatiefnemer achter het nieuwe Konzerthaus Blaibach, dat sinds 2014 wordt geroemd om z'n bijzondere akoestiek en architectuur.

Sophie Karthäuser (BE) studeerde bij Noelle Barker in de Guildhall School of Music and Drama. Als soliste is ze geregeld te horen bij ensembles als de Academy of Ancient Music, Les Arts Florissants, de European Baroque Orchestra, ensemble Archibudelli en het Philharmonisch Orkest van Luik. Ze geeft ook recitals met pianisten Graham Johnson, Eugene Asti, David Lively en Cédric Tiberghien. Ze wordt geroemd om haar interpretatie van Mozart, maar schitterde in diverse andere operarollen. Wereldwijd deelt Karthäuser de planken met dirigenten als Riccardo Chailly, Nikolaus Harnoncourt, Philippe Herreweghe, René Jacobs, Marc Minkowski, Kent Nagano, Kazushi Ono, Christophe Rousset en Christian Zacharias.

Annelies Van Parys

Seizoenscomponist

Het Concertgebouw focust dit seizoen op het oeuvre van Annelies Van Parys. Ontdek meer tijdens deze concerten.

za	10.11.2018	Emma & Mathilde Wauters / Stanza
wo	19.12.2018	Neue Vocalsolisten / An Archive of Love
zo	13.01.2019	Simplexity pianoduo / Résonances
wo	03.04.2019	Spectrale muziek / Lecture-performance door Annelies Van Parys & Goeyvaerts Trio / Drifting Sand

concertgebouw.be/seizoenscomponist

In de kijker

DONDERDAG

22 NOV 2018

20.00 Concertzaal

© Hans van der Woerd

Rotterdams Philharmonisch Orkest Schumann & Schubert

De laatste decennia groeide het Rotterdams Philharmonisch Orkest uit tot een speler van wereldformaat. Onder leiding van hun nieuwe chef-dirigent Lahav Shani brengen de Rotterdammers Schuberts *Negende symfonie*, een apotheose van de melodie. De jonge Schumann was erdoor betoverd! Diens *Celloconcerto* verraadt een al even geniaal melodisch als Schubert.

WOENSDAG

19 DEC 2018

20.00 Concertzaal scène

© Martin Sigmund

Neue Vocalsolisten An Archive of Love

Claudio Monteverdi joeg al op Amor in *Madrigali guerrieri et amorosi*, Claude Vivier stoeide met Eros in zijn *Love Songs*, en José Sanchez-Verdu ving Thanatos – koerier van de onderwereld – in *Scriptura Antigua*. In Annelies Van Parys' *Ah, cette fable* raakt een engel verstrikt in een aardse liefde. Een muzikale zoektocht naar de essentie van de liefde.

Laat weten wat je van het concert vond op

f ConcertgebouwBrugge
@concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be

